

PUMNALE GEOPOLITICE **(Posibile efecte marginalii la revigorarea unor pivoți)**

Dr. Gheorghe VĂDUVA

Résumé

Geopolitique, loin d'être un science

1. Geopolitica a fost și, în anumite privințe, continuă să fie, o noțiune cu intensitate variabilă. Juristul suedez Rudolf Kjellen, cel care a folosit pentru prima dată cuvântul “geopolitică” într-un articol publicat în 1901, o vedea ca pe o știință a statului în calitatea sa de organism geografic, ce se manifestă, deci, într-un spațiu, un fel relație organică dintre stat și spațiul său geografic. Școala germană, școala anglo-saxonă și cea americană i-au dat funcțiuni și interpretări diferite, dar care au în comun centrarea acestora pe stat și pe spațiul geografic de interes pentru acesta. Este vorba de o proiecție geografică a interesului politic al statului, de o conexiune dintre politica statului și spațiul geografic de interes pentru acesta, fie el continental sau maritim, cu alte cuvinte de o proiecție a puterii și influenței, de o definire sau redefinire geografică a interesului, inclusiv a celui vital. Acest joc de concepte și teorii de la începutul secolului al XX-lea ar putea fi înțeles – acum, după ce lucrurile s-au mai desțelenit – ca o analiză a dimensiunii geografice a comportamentului statelor, ceea ce, desigur, a influențat politicile statelor și chiar acțiunile acestora, având în vedere că, așa cum sublinia Hans Morgenthau, relațiile dintre state sunt, în primul rând, relații de putere. Friedrich Ratzel definește cele șapte legi ale expansiunii teritoriale a statelor, Karl Haushofer pune în aplicare teoretică aceste legi și creează teoria spațiului vital prin acele *Pan Iden*, sugerând organizarea lumii în jurul a patru zone (pan-europeană, incluzând Africa, dominată de Germania; pan-americană, dominată de Statele Unite, pan-rusă, incluzând Asia Centrală și subcontinentul indian, dominată de Rusia; pan-asiatică, dominată de Japonia). De unde și un sistem, de alianțe Germania-Japonia, a unei puteri terestre cu o putere maritimă, pentru a contracara uriașa putere maritimă constituită din Marea Britanie și Statele Unite. Chiar dacă ideile lui Ratzel și panismele lui Haushofer au fost folosite, după unele opinii, de nazism, Haushofer s-a opus atacării Rusiei și atitudinii față de evrei tocmai prin teoria zonelor de hegemonie, considerând că, prin spațiul geografic, și nu prin rase, va trebui să se realizeze federalizarea populațiilor. Poate că actualul concept german privind Uniunea Europeană nu este departe de acest embrion, formulat atunci, demult.

Asociem, la aceste analize, pe cele efectuate de Halford J. Mackinder, prin teoria pivotului geografic (*heartland*), în sensul că cine deține Europa Orientală deține și Europa Centrală, cine deține Europa Centrală domină insula mondială și cine domină insula mondială domină lumea, iar pentru contracararea acestei tendințe este necesară o putere maritimă majoră care să stăpânească marea și țărmurile. De fapt, întreaga teorie a pivotului geografic nu este altceva decât „analiza inamicului”, în vederea justificării și chiar impunerii efortului de constituire a unei puteri maritime majore (Marea Britanie, Japonia și, ulterior, Statele Unite, care că îngrădească și să anihileze puterea în creștere a *heartland*-ului. În 1938, americanul Nikolas Spykman, deși contestă teoria *heartland*-ului a lui Mackinder, se folosește de ea pentru a formula propria teorie, aceea a contracarării puterii terestre de către puterea maritimă, în zona *rimland*-ului, adică a marginilor, teorie folosită de Statele Unite în timpul Războiului Rece pentru elaborarea politicii de îndiguire (*containment*), mai ales prin crearea NATO, SEATO, CENTO etc. De fapt, teoria jurnalistului american nu era altceva decât o continuare a celei formulate de Mackinder – de îndiguire și anihilare a pivotului geografic – numai că, pentru el, acest pivot era situat ceva mai la vest, cam prin zona Europei Răsăritene și a Europei Centrale.

2. Acest tablou parțial al unor dezvoltări ale teoriilor care au servit, într-un fel sau altul, politicile geografice (de expansiune) ale unora dintre state, întrerupt în perioada 1945-1980, când geopolitica a fost interzisă și scoasă din Universități, deopotrivă, și în zona capitalistă și în cea socialistă, nu poate fi ușor trecut cu vederea. Deși unele dintre aceste teorii – pe care noi nu le-am prezentat aici decât parțial – par

mai degrabă fanteziste decât realiste, politica multor state și, într-un fel sau altul, chiar a majorității statelor lumii a fost influențată de aceste analize devenite celebre.

Aceste analize se referă la spații foarte mari. Dealtfel, așa s-a și născut geopolitica. Unii dintre cei mai importanți autori ai unor texte care au contribuit, într-o formă sau alta, la schimbarea lumii, și-au fundamentat și definitivat teoriile în urma unor călătorii în spațiile imense ale Statelor Unite (Friedrich Ratzel) sau ale Rusiei și Extremului Orient (Karl Haushofer).

Dar ce se petrece dincolo de aceste spații Imense? Ce s-a întâmplat sau ce se poate întâmpla cu statele situate în interiorul pivoților geografici? Care sunt sau care ar putea fi explicațiile (sau măcar o parte dintre acestea) pentru statele care au suportat, fără să crâcnească, aceste uriașe presiuni ale intereselor „vitale” ale marilor puteri ale lumii? Care ar putea fi elementele pe baza cărora se poate întemeia o „geopolitică de buzunar”, ca să-i spunem așa, o geopolitică a faliiilor, coridoarelor strategice, zonelor de siguranță strategică, zonelor înaintate, zonelor de securitate avansate, zonelor fluide etc. etc.? Cum trăiesc oamenii și popoarele lor aici? Ce știi și ce ar trebui să știe ei, acești oameni care suportă marile politici generate de interesele vitale ale marilor puterii, ale puterilor și sistemelor care, nolens, volens, guvernează lumea?

Simpla lecturare a unor mari lucrări care onorează și înobilează marile biblioteci ale lumii prezintă o imagine tulburătoare și, în parte, uluitoare a unor politici pe suport geopolitic care au înspăimântat și continuă să înspăimânte lumea, în pofida asigurărilor de libertate și prosperitate pe care le afișează politicile și programele de dezvoltare durabilă. Jocurile de culise, interesele unor mari corporații și ale diferitelor entități cu expansiuni globale, bătăliile cumplite pentru resurse, piețe, informație, putere și influență, în pofida declarațiilor de foarte bună intenție, generează realități care degradează grav mediul de securitate, care adăpostesc crize cu evoluții imprevizibile și chiar haotice, care întrețin spiritul de falie, neîncrederea, suspiciunea, care polarizează indefinit bogăția și sărăcia, care fac posibil și, poate, chiar inevitabil războiul. Mai mult ca niciodată, lumea trăiește pe muchie de cuțit, pe de o parte, prin amenințarea fără precedent a arsenalelor și, pe de altă parte, prin proliferarea unor politici financiare, economice și ale marilor corporații care trec peste orice frontiere, peste popoare, culturi, tradiții și valori, prin intensificarea controlului și formularea de interdicții nejustificate, prin polarizarea fără precedent a bogăției și sărăciei.

3. În lucrarea sa *Anthologie mondiale de la stratégie d'origine jusqu'au nucléaire*, apărută în Editura Lafont, în 1991, Gerard Chaliand subliniază că bătălia principală s-a dus nu între populațiile maritime și cele continentale, așa cum susțin majoritatea geopoliticienilor, ci între populațiile sedentare și cele migratoare. Această bătălie a fost câștigată, în final, de populațiile sedentare, dar lucrurile nu sunt atât de simple. Adesea, în urma unor foarte mari și îndelungate bătălii, adversarii fie devin și mai adversari, ca să spunem așa, întrucât crevasele dintre interesele lor nu pot fi umplute cu înțelepciuni, fie se contopesc pe modelul celui mai puternic și mai influent. Și chiar dacă nu se contopesc sută la sută – așa cum se susține că s-au contopit dacii cu romanii generând poporul român de azi (dovezile fiind destul de subțiri pentru a susține o astfel de afirmație care, din câte știm noi, nu prea mai are realități similare) –, tot se influențează reciproc creând acele zone de confluență, pe care anumite politici europene de azi le pun deasupra națiunilor și statelor constituite de-a lungul istoriei. Interinfluențele sunt deja certitudini, dar sângele apă nu se face și nu se va face niciodată. Popoarele continuă să-și păstreze caracteristicile principale de la origini, care sunt legate de modul de viață și de areal, de ceea ce constituie, pentru ele, rădăcinile, durându-și din ele o cultură perenă și un sistem de individualizare și de protecție împotriva presiunilor care se exercită asupra lor. Coeficientul numit *druckquotient* (coeficient de presiune) creat de Alexander Supan și folosit de Conea pentru a măsura aceste presiuni (din acea vreme) asupra poporului român a fost cât se poate de realist și rămâne de actualitate. Dar aceste presiuni nu sunt generate numai de ciocnirea intereselor sau de tendințele unora dintre state spre expansiune (de fapt, toate statele, tind, într-o formă sau alta, spre un anumit sau spre anumite tipuri de expansiune, nu neapărat teritorială), ci și de construcțiile transfrontaliere ale statelor, de apariția și dezvoltarea rețelelor, ale marilor corporații, ale sistemelor bancare, ale multinaționalelor etc. Trăim, fără îndoială, în epoca multiplicării presiunilor și creșterii presiunilor de dezrădăcinare și de fragmentare a entităților și identităților istorice. Se sugerează,

pentru cine este nevoit să asculte, că istoria nu mai este „cartea cea dintâi a unei nații”, ci un sistem desuet de cramponare la niște realități trecute care frânează dezvoltarea, globalizarea și... uniformizarea. Desigur, acest cuvânt – uniformizare – nu este pronunțat, pentru că nici un oficial de pe lumea aceasta democratică și prosperă nu-l va folosi vreodată decât pentru a-l combate, eventual, printr-un argument de esență neoliberală sau, poate, în cazul susținerii intervenției statului – atunci când banul public trebuie să treacă rapid în buzunarul privat pentru a reface echilibrele distruse de interesul privat –, de natură neo keynesianistă sau pur și simplu pentru a câștiga voturi.

4. Spațiul geografic a exercitat dintotdeauna o influență majoră asupra populațiilor care l-au locuit, așa cum și populațiile respective au „umanizat” acest spațiu. Considerăm că deosebirea esențială dintre populațiile sedentare și cele migratoare (războinice sau nu) a fost generată de influența spațiului. Desigur, Rudolf Kjellen și cei care i-au continuat opera aveau, în acest sens, mare dreptate. Acesta este, de altfel, după cum îndrăznim să considerăm noi, și principalul merit al geopoliticii. Acela de a releva conexiunea dintre om și spațiul său geografic, dintre state și proiectarea interesului său, adică a politicii sale asupra spațiului său de interes care trebuie să fie, în primul rând, teritoriul său și, în al doilea rând, acel spațiu geografic unde își proiectează interesul său vital sau de care se leagă, într-o formă sau alta, interesul său vital.

Fără îndoială, spațiul românesc este, în mare parte, generatorul sufletului românesc, iar poporul român a înnobilit acest spațiu prin truda sa, prin modul în care a rezistat presiunilor de ieri și de azi, prin modul în care a trăit, uneori, în adâncă umilință, alteori, în onoare, demnitate și imens sacrificiu.

Poporul român este un popor sedentar. El nu a venit de nicăieri și nu a emigrat nicăieri. Este, poate, și motivul pentru care diaspora românească, formată datorită nenorocirilor vremurilor care i-au alungat pe români de acasă, este atât de firavă și atât de... neromânească.

Deosebirea dintre populațiile sedentare și cele migratoare – chiar dacă ea s-a mai estompat de-a lungul istoriei – rămâne una esențială. Populațiile sedentare nu sunt disciplinate, nu ascultă de o comandă unică, nu se supun voinței celui alt, decât atunci când sunt nevoite să o facă. Și o fac cu un mare sacrificiu. Datorită acestui motiv, unele din populațiile sedentare au și dispărut de-a lungul istoriei. Altele, mai flexibile – ca și cea românească – au supraviețuit.

Spațiul, pentru migrator – războinic sau nu –, în locurile de formare a comunității respective, este unul gol. Migratorul, din șaua calului, sau de pe drumurile fără întoarcere, privește pe orizontală. El caută un loc unde să se fixeze sau de unde să-și procure, fie și temporar, cele necesare traiului. Stepa, imensa stepă, adică spațiul gol, nu-i dă nimic altceva decât trebuința de a fugi de acest loc, de a se duce unde o vedea cu ochii, în căutarea hranei, a unui loc de muncă, a unui loc mai bun sub soare. Face acest lucru individual, luându-și lumea în cap, sau împreună cu o ceată războinică, folosind calul și arma. Migratorii – chiar și cei războinici – au fost dintotdeauna oameni săraci și necăjiți. De aceea, presiunile pe care le-au exercitat ei asupra populațiilor sedentare au fost extrem de diferite – de la căutarea unui adăpost – la prădarea și distrugerea bunurilor create de populațiile sedentare. De-a lungul miilor de ani, nu s-a schimbat esența, ci doar mijloacele. Situația se prezintă și azi aproape în aceleași coordonate ca în vremea antichității timpurii, dar pe alte dimensiuni și cu obiective radical reformulate.

Spațiul, pentru sedentar, este unul plin și deplin. Dumnezeu i-a dat sedentarului pământ din pământul lui – așa cum circulă o legendă despre pământul românesc dat românilor din ogrorul lui Dumnezeu –, precum și bogățiile acestui pământ, legându-l în schimb, pe vecie de el. De aceea se și numește sedentar. Sedentarii nu privește pe orizontală, ci pe verticală, adică la cer și la pământ. Dimensiunea lui este definită pe aceste coordonate. Orizontala îl înspăimântă. De acolo îi vine pericolul și amenințarea. De aceea, în formația lui inițială, el se comportă ca un produs al pământului, ca arborele care are rădăcini. Îi pasă de vecinul lui în măsura în care are nevoie de el, dar el trăiește în ograda lui dată și ocrotită de Dumnezeu. Presiunile exercitate de fenomenele naturale și de populațiile migratoare războinice, ca și nevoile din ce în ce mai sofisticate, mai solicitante și mai presante ale muncii pământului și realizării unor infrastructuri durabile și de securitate l-au obligat să accepte un termen de solidaritate, care nu-i este însă propriu. Războaiele continue cu populațiile migratoare războinice l-au obligat să se pregătească și să folosească toate formele și formulele acțiunilor, de regulă disimetrice și asimetrice,

pentru a-i învinge pe migratori și a-i asimila. „Armele” lor au fost nu doar arcul, pușca, tancul sau racheta, ci și cultura, adică sistemele de valori, tentația, compromisul, convertirea, proiectul sedentarizării și promisiunea. Spre exemplu, pentru a opri expansiunea slavilor spre inima Europei Occidentale, țările acestui spațiu au catolicizat avangărzile slave, populațiile Poloniei, ale Cehiei, Croației și Sloveniei fiind catolice. Dar acest lucru nu s-a produs peste noapte, ci în sute și sute de ani. Așa se face că majoritatea populațiilor migratoare ale antichității s-au sedentarizat. Sedentarizarea lor a influențat însă masiv comportamentul și chiar arhetipul populațiilor sedentare, începând chiar din antichitatea timpurie. Așa că, la ora actuală, este foarte greu de elaborat judecăți categorice în legătura cu liniile de forță ale dezvoltării civilizațiilor de astăzi.

Confruntarea dintre populațiile (statele) continentale și cele maritime ține de o etapă ulterioară, care se definește în termeni de expansiune. Aici se situează geopoliticienii clasici ai școlilor germană, anglosaxonă, franceză și americană.

5. România modernă s-a format foarte târziu – mult mai târziu decât ar fi fost necesar și posibil –, datorită presiunilor uriașe exercitate asupra acestui spațiu. Aceste presiuni pot fi grupate în trei etape: etapa antichității anarhice; etapa sedentarizării și confruntării est-vest; etapa actuală.

Etapa antichității anarhice este foarte bine ilustrată de analiza, în aproape toate manualele și cărțile de istorie a României, a migrațiunilor prin și în spațiul de azi al României și nu insistăm asupra ei.

Etapa sedentarizării și a confruntărilor Est-Vest este cea mai importantă și cea mai dramatică din istoria României. Ea începe cu invazia Imperiului Roman asupra Daciei și nu se încheie cu Războiul Rece, chiar dacă finalul acestui tip de război ar fi trebuit să însemne și reemanciparea și renașterea României, în spațiul său natural, care reprezintă, la ora actuală, ce a rămas din ce a mai rămas. Această afirmație nu înseamnă revendicare teritorială – Doamne ferește! –, ci constatare dramatică a efectului presiunilor geopolitice ale vremurilor.

Încă din antichitate, dar mai ales în epoca de constituire și consolidare a statelor europene moderne și a deschiderii ostilităților Est-Vest, s-au conturat patru mari culoare (coridoare) strategice pe care s-au configurat politicile și strategiile de confruntare ale marilor puteri ale timpului. Citind cu atenție unele lucrări geopolitice – cum ar fi cea lui Mackinder referitoare la insula lumii și la pivotul geostrategie, dar și ale lui Hauschofer referitoare la Pan Iden etc. – și analizând războaiele europene, de la cele din vremea Imperiului Roman încoace, inclusiv cele două Războaie Mondiale și chiar Războiul Rece –, dar luând în calcul și alte elemente, cum ar fi migrația, schimburile comerciale etc., vom constata că respectivele culoare sunt următoarele:

a. , care vizează spațiul Mării Baltice și ieșirea la Oceanul Atlantic sau pătrunderea dinspre acest ocean, în nordul vulnerabil al Europei și Eurasiei;

b. **Culoarul strategic median sau central-european**, un fel de bulevard strategic al Europei, care începe de undeva din Galiția Occidentală (pe teritoriul nordic al Ucrainei de azi) trece pe la nordul lanțului muntos european și ajunge până în Normandia, cu axul central pe marile capitale europene Varșovia, Berlin, Paris;

c. **Culoarul strategic al Dunării**;

d. **Culoarul strategic maritim** (Marea Neagră, Marea Egee, Marea Mediterană), care asigură manevra maritimă pe la sudul continentului și ieșirea la Oceanul Atlantic sau, în sens invers, pătrunderea din Oceanul Atlantic și manevra maritimă spre zona de falie sau de confluență dintre Continentul Asiatic și cel European.

Observăm că aveam de-a face cu două culoare strategice maritime care delimitează continentul și permit manevra strategică amplă pe linii exterioare sau semi-exterioare, un culoar strategic terestru care configurează un areal eurasiatic pe care s-ar fi modelat și chiar s-a modelat, în cel puțin două formule temporare – cea care a precedat cel de-Al Doilea Război Mondial (alianța Germaniei cu Rusia și cea de azi) –, *heartland*-ul de care vorbea Mackinder, și un culoar strategic fluvial care trece exact prin inima Europei, ca o arteră vitală sau ca un pumnal.

Prin **Culoarul Strategic Baltic**, în 1905, a trecut flota Rusiei care, ocolind Europa, Africa și Asia, a ajuns la Tushima, unde a fost înfrântă de ambuscada maritimă realizată aici de Japonia. Tot acest culoar

a fost una dintre cele mai fierbinți zone de dispută sau de bătălie prin demonstrații de forță dintre NATO și Tratatul de la Varșovia. Și tot pe aici trece astăzi conducta North Stream care aduce petrolul din Rusia în Germania. Semn că și culoarele de confruntare de odinioară sunt folosite cu succes în bătălia sau colaborarea energetică de astăzi.

Pe **Culoarul strategic median sau central-european**, s-au desfășurat majoritatea războaielor și manevrelor din spațiul european. Este culoarul care localizează cumva temerile lui Mackinder de conexiune ruso-germană pentru realizarea aceluia *heartland* eurasiatic, mărginit de Oceanul Arctic, Munții Himalaya, Tibetul și deșertul Gobi de unde s-ar fi putut constitui o forță uriașă care să realizeze ulterior o dimensiune maritimă și să învingă țările oceanice, adică Japonia, Statele Unite și Marea Britanie. Chiar dacă previziunea lui Mackinder nu s-a realizat (și datorită acțiunilor țărilor off shore, îndeosebi a americanilor pe rimland, dar nu numai), ideea pivotului eurasiatic sau euro-asiatic nu este defel desuetă. Relațiile actuale ale Rusiei cu Germania, cu Franța, cu unele dintre țările nordice și cu Austria arată că o astfel de viziune – desigur, în cu totul alți termeni – este încă de actualitate, mai ales în ceea ce privește războiul energetic și posibilele efecte ale acestuia.

Culoarul strategic maritim (Marea Neagră, Marea Egee, Marea Mediterană) sau culoarul strategic sudic își are și el importanța lui, mai ales trecută, în și prin confruntarea dintre Rusia și Turcia, situația strâmtorilor și politicile din vremea Războiului Rece, dar și prezentă prin politica europeană a Mării Mediterane, prin sinergia Mării Negre, prin prezența NATO, prin OCEMN etc.

După constituirea celor trei mari imperii din vecinătatea României – Imperiul Țarist, Imperiul Otoman și Imperiul Habsburgic – spațiul românesc a devenit spațiu de interes geopolitic vital pentru acestea. În aceste condiții, nu se putea face absolut nimic, oricât de patriot, de viteaz și de motivat ar fi fost poporul român, care nici măcar nu se numea așa. Pentru că și cu această denumire a poporului nostru sunt destule neclarități.

Spațiul românesc era spațiu-tampon între aceste imperii, dar nu în întregul lui, adică în teritoriul Daciei de odinioară, ca țară unită și unitară, cum fusese cândva Dacia, pentru că ar fi ridicat mari probleme acestor imperii privind independența și suveranitatea sa ca spațiu și ca țară, s-ar fi luptat cu ele, având posibilitatea să se alieze când cu unul când cu altul pentru a-și atinge scopurile strategice – cum de altfel a și făcut-o de-a lungul istoriei sale zbuciumate –, ci feliat și folosit cu mare înțelepciune de mințile luminate ale acelor imperii. Falierea acestui spațiu era absolut necesară pentru siguranța strategică, securitatea și liniștea imperiilor.

Pentru a îndeplini condițiile de tampon sau de siguranță strategică, o zonă nu trebuie să fie nici prea mare, pentru a ridica pretenții de țară respectabilă, independentă și prosperă, sau pentru a pune probleme la granițele imperiului, dar suficient de mare pentru a permite apărarea înaintată sau manevra strategică pe direcții (linii) exterioare. Moldova și Țara Românească îndeplineau perfect aceste condiții.

Astfel, Moldova dintre Prut și Carpați (după 1812) se constituie în zonă de siguranță strategică (zonă-tampon) pentru Imperiul Rus, iar Țara Românească era zonă de siguranță strategică pentru Imperiul Otoman. Moldova dintre Prut și Nistru constituie prima mare rocadă strategică între cele trei mari culoare, legată strâns, prin Bielorusia și Polonia, și de culoarul strategic baltic. Cea mai mare parte a axului Marea Baltică, Marea Mediterană trece pe teritoriul de azi al Republicii Moldova. Acest lucru a rămas valabil și în vremea Războiului Rece, fiecare dintre aceste culoare constituind un teatru de operații distinct, iar rocada dintre cele patru mari culoare strategice trecând prin zona amintită și pregătită foarte serios de sovietici pentru realizarea manevrei strategice de pe un culoar pe altul.

Imperiul habsburgic nu a mai avut unde să-și constituie zone de siguranță strategică exterioară, întrucât cele două principate din vecinătatea-tampon estică și sud-estică erau „ocupate” de Rusia și Turcia și, prin urmare, și-a constituit o *zonă de siguranță strategică interioară*, aproximativ pe teritoriul de astăzi al județelor Covasna, Harghita și o parte din Mureș.

Funcțiile acestei zone erau, probabil, cam următoarele:

- asigurarea flexibilității strategice a marginii de est al imperiului;
- asigurarea, la momentul potrivit, a unei zone de plecare le ofensivă pentru cucerirea gurilor Dunării, separarea celor două imperii rivale (rus și otoman) și accesul la culoarul strategic al Mării Negre (unul dintre obiectivele politice și strategice ale Imperiului habsburgic era acela de a deține gurile

Dunării, de a stăpâni astfel culoarul strategic al Dunării și, deci Europa, și a avea astfel ieșire la Marea Neagră);

- asigurarea accesului rapid, folosind manevra pe linii interioare, la celor două culoare strategice (central european și dunărean).

Pentru a realiza unitatea *de facto* și *de jure* a spațiului românesc, în frontierele sale naturale – cele ale vechii Dacii – trebuia să se producă o minune, întrucât nimeni, nici măcar imperiile nu aveau o forță atât de mare încât să impună celorlalte asigurarea și garantarea independenței și suveranității spațiului românesc. Și, la urma urmei, de ce ar fi făcut-o? Mai ales că realizarea acestui deziderat ar fi însemnat, cel puțin pentru Imperiul austro-ungar, cedarea Transilvaniei. Cum să cedeze un imperiu teritoriul?!

Dar de aici nu rezultă că nu s-a gândit nimeni la reunificarea spațiului românesc. Un astfel de gând era însă extrem de riscant și de periculos. Aproape toți cei care s-au gândit și au exprimat, într-o formă sau alta, acest vis, inclusiv marele Eminescu, au dispărut.

Realizarea reunificării spațiului românesc în arealul său firesc – atât cât a mai rămas și cât putea fi permis de către învingători – a fost posibil după dispariția celor trei mari imperii, dar cu sacrificiile imense ale poporului român, concretizate la participarea a trei războaie care au zguduit și au schimbat Europa (Războiul Ruso-Turc din 1877-1878 și cele două Războaie Mondiale).

O geopolitică românească adevărată nu poate și nu trebuie să fie situată doar în marile spații ale lumii, ci mai ales în acest spațiu de interes vital pentru România. Chiar dacă, după Războiul Ruso-turc din 1877-1878 și după Primul Război Mondial și ca urmare a sacrificiilor enorme făcute de Poporul român pe câmpurile de bătaie – sacrificii aproape uitate sau neglijate complet astăzi de cei care conduc România –, a fost posibilă reîntregirea spațiului românesc, acest lucru nu a fost suficient și nu prezintă o garanție că va rămâne așa. Rapturile teritoriale din 1940 dovedesc că presiunile asupra spațiului românesc nu s-au încheiat și nici nu s-au diominuat. Presiunile exercitate în județele Covasna și Harghita de astăzi pentru autonomizarea etnică și atomizarea aceluși ținut, conjugate cu presiunile politice, economice și financiare exterioare, dar cu rezonanță în confruntarea politică de pe plan intern, pun iarăși România într-o situație extrem de delicată. Această situație se extinde pe zi ce trece, milimetru cu milimetru, fapt împlinit cu fapt împlinit, ducând pas cu pas la distrugerea sau autodistrugerea aceluși potențial care a făcut cândva posibilă reîntregirea și unitatea poporului român. În aceste condiții, marile virtuți și marile sacrificii de odinioară, care au motivat refacerea României în spațiul ancestral al vechii Dacii – pământ din Pământul lui Dumnezeu – devin, pentru unii dintre noi, mai ales din clasa celor ca ne conduc de douăzeci de ani încoace, dar și a unor minți europene, nostalgii și defecte, în timp ce noile „idealuri” care conduc la alungarea românilor din spațiul românesc, la sclavizarea țării și a românilor, nu sunt altceva decât pumnale geopolitice înfipte adânc în inima noastră.

6. O parte dintre ideile și teoriile de ieri – unele foarte simple, chiar simpliste sau strict condiționate, altele sofisticate și pretențioase – par, la o primă vedere, neverosimile azi, chiar desuete, multe dintre ele fiind infirmate parțial de evenimentele care, într-un fel, le-au și pus în operă. Aceste teorii nu au fost și nu sunt însă modele, ci doar rezultate ale unor analize, ipoteze, uneori, suporturi pentru anumite expertize. Totdeauna, evenimentele aduc imprezibilul vieții, faptul care nu se supune tiparelor ideatice, efectul deciziei euristice a strategului sau conducătorului politic etc.. Dar nici ideile nu sunt și nu pot fi totdeauna fixe, bătute în cuie, chiar dacă unii dintre geopoliticienii de odinioară au formulat, ca și Huntington, din zilele noastre, judecăți categorice în legătură cu unele soluții de dobândire și proiectare a puterii în spații geografice imense. Tocmai pentru motivul că însăși geopolitica se supune dinamismului societăților moderne, al intereselor importante ale marilor puteri sau marilor entități și structuri financiare, economice și informaționale (din ce în ce mai fluide, dar care au un cuvânt greu de spus în configurarea traiectelor globalizării), țările și popoarele care nu participă în mod direct la acest joc, care nu contează în uriașul duel al săbiilor planetei, sunt nevoite să suporte efectele pumnalelor aruncate de cei mari pentru a fixa pe un insectar geopolitic fluturii naționali care mai bat încă din aripi, încurcând vizibilitatea celor care umblă cu viteze hipersonice pe marile tronsoane ale refacerii și reconstrucției puterii globale a zilei de mâine. România este unul din acești fluturi care își schimbă, pe zi ce trece, aripile în tot mai cenușiul neimportantei copacului de la o margine de drum.